Høringsinnspill til Arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:307 S (2025-2026) Likebehandling i folketrygden for pasienter i psykisk helsevern, rusbehandling og somatiske institusjoner

Mental Helse støtter representantforslaget om å sikre likebehandling mellom personer som er innlagt i psykisk helsevern eller tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB), og personer som er innlagt i somatiske institusjoner når det gjelder å ikke redusere folketrygdytelser. Dette handler om grunnleggende prinsipper. Pasienter med psykiske lidelser og rusproblemer skal ikke ha dårligere økonomiske vilkår for behandling enn pasienter med somatisk sykdom.

Et regelverk må ikke bidra til å gjøre det økonomisk risikabelt å fullføre behandling for psykisk sykdom eller rus. Dagens regelverk innebærer at personer som er innlagt i psykisk helsevern, TSB eller kombinerte behandlingsinstitusjoner for psykiske lidelser og rusproblemer, kan få redusert blant annet uføretrygd og alderspensjon etter tre måneders opphold. Tilsvarende reduksjon gjelder ikke ved langvarige opphold i somatikken.

Mental Helse mener at dette er diskriminering på bakgrunn av diagnose. Psykiske lidelser, ruslidelser og somatiske sykdommer er alle helsetilstander som kan være alvorlige og kreve langvarig spesialisert behandling. Pasientenes økonomiske rettigheter skal ikke avhenge av om sykdommen klassifiseres som psykisk eller somatisk.

Fra 1. januar 2026 er CRPD innlemmet i menneskerettsloven og har forrang ved motstrid med annen lovgivning. Konvensjonens artikler 5 og 28 forplikter staten til å sikre likeverd og sosial beskyttelse uten diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, og Mental Helse mener at dagens forskjellsbehandling ikke står seg i henhold til disse forpliktelsene.

Det er flere som påpeker denne forskjellsbehandlingen, et eksempel er:

Bedre helsehjelp – flere gode år (2025 –2033) s.6 "Mange pasienter i døgnbehandling innenfor psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling skriver seg ut grunnet frykt for reduksjon av trygdeytelser og tap av bolig"
https://www.regjeringen.no/contentassets/4213c57dbd884119b78e438d5dc5630e/no/pdfs/bedrehelsehjelp.pdf

Denne forskjellsbehandlingen har vært påpekt over lang tid, uten at regelverket er endret. Mental Helse mener at dagens praksis er foreldet, diskriminerende og i strid med Norges menneskerettslige forpliktelser. Denne diskriminerende lovgivningen og praksis må endres nå. Dette er muligheten dere har.